

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ГРАД АКСАКОВО, ОБЛАСТ ВАРНА

ул. „Митко Палаузов“ № 27^А; тел: 052/762081; 052/763281; e-mail: kliment@souaksakovo.com

УТВЪРДИЛ:
МАРИЕЛА ПЕТРОВА
ДИРЕКТОР НА СУ «СВ. КЛ. ОХРИДСКИ»
ГР. АКСАКОВО

ЕДИННИ УЧИЛИЩНИ ПРАВИЛА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ

**Практически насоки за действията, които учители и ученици
трябва да предприемат в случай на инцидент, на насилие
и в други критични ситуации**

Разработени, съгласно Заповед № РД 09-5906/28.12.2017 г.
на Министъра на образованието и науката

Единните училищни правила са създадени във връзка с прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в Средно училище „Свети Климент Охридски“ – гр. Аксаково. Те са неизменна част от превантивните дейности, които се предприемат на ниво училище. Тяхната цел е прилагане на цялостен училищен подход за недопускане на тормоз и прояви на насилие сред учениците и бързо и ефективно справяне с проявленията на такива.

Настоящите правила регламентират задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз.

Правилата се основават на следните **принципи**:

- Не толериране и нетърпимост на тормоза и насилието в Средно училище „Свети Климент Охридски“ – гр. Аксаково
- Ангажираност от страна на всички възрастни в училище.
- Стремех към формиране на училищна общност, култура на социално компетентно поведение от страна на всички участници в училищния живот и взаимно уважение.
- Строги граници, които поставят неприемливото поведение, водещо към прояви на тормоз и насилие и прилагане на съответни мерки при преминаването на тези граници.

Правила:

- В СУ „Свети Климент Охридски“ – гр. Аксаково всички участници в училищния живот се уважават взаимно (ученици, учители, ръководство, родители, непедагогически персонал).
- Всички дават най-доброто от себе си, за да поддържат позитивен психологически климат и конструктивни отношения в дух на взаимно разбиране, сътрудничество и толерантност.
- Всички в училище изпълняват съвестно и отговорно своите конкретни ангажименти по превенцията и справянето с училищния тормоз. Те са следните:

I. Задължения на учениците:

- Учениците изпълняват задълженията си според Правилника за дейността на училището.
- Учениците активно участват в изграждането на общо училищна култура на толерантни взаимоотношения и допринасят с поведението си за изграждането на училищната общност.
- Учениците не толерират насилието и тормоза и незабавно информират за наличие на подобни прояви.

II. Задължения на персонала

1. Училищен координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза и насилието на ниво училище.
- Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни ценности, правила и последици.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз и насилие.
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата.
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието, агресията и тормоза.

2. Класни ръководители

- Два пъти годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието.
- С помощта на учениците приемат ценности, правила и последици при прояви на насилие.
- Постерите с приетите ценности, правила и последици се поставят на видно място в класната стая.
- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоза и насилието.
- Реагират при всеки опит за тормоз или насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза и насилието, като могат да привличат различни специалисти, напр. МКБППМН, ДПС, ЦОП и др.
- Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111.
- Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури.
- Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

3. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за тормоза и насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз и насилие над ученици.
- Познават правилата и последствията на класа, прилагат ги и изискват от учениците да ги прилагат.

4. Психолог

- Членове са на Координационния съвет за противодействие на тормоза в училище;
- Извършват оценката на тормоза в училище в началото и в края на учебната година и запознават класните ръководители с резултатите на съответния клас;
- Отговарят за воденето и съхранението на Дневника за регистриране на случаите на тормоз и съпътстващата документация;
- Участват в екипите за работа по случай.

5. Ръководство:

- Ръководството на училището създава необходимите условия и предпоставки за изграждане на позитивен климат и конструктивни взаимоотношения в дух на толерантност, сътрудничество и партньорство.
- Контролира дейностите по превенция на насилието и тормоза и интервенция в случаите на тормоз.
- Осъществява взаимодействие с извънучилищни институции и организации, имащи отношение към проблема.
- Насърчава и поощрява доброто поведение и добрите взаимоотношения чрез подходящи форми – грамоти, организиране на конкурси, инициативи, форуми, кампании и пр.

6. Дежурни учители

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство, следейки рисковите зони, в които е възможна появата на насилие и тормоз.
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на тормоз и насилие по време на дежурството им.
- Оказват съдействие на колеги при установени от тях нарушения на ученици и докладват на УКС инцидента.

7. Непедагогически персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговарят.
- Познават основните принципи на действие и ги прилагат - правила, последствия, протокол за реагиране на тормоз и насилие.
- Не допускат прояви на тормоз и насилие и съобщават за тях на класен ръководител, заместник-директор, директор.

III. Процедура за информиране и съобщаване на случаи.

1. Дете, жертва на тормоз и насилие - уведомява класния ръководител устно, попълва се Протокол за съобщаване за насилие (Приложение№ 2), в който описва ситуацията.

2. Дете, упражнило тормоз и насилие - уведомява класния ръководител устно, попълва се Протокол за съобщаване за насилие (Приложение№ 2), в който описва ситуацията, изпълнява указанията на УКС за предотвратяване на тормоза.

3. Деца, които помагат и подкрепят тормоза и насилието - уведомява се класния ръководител устно, попълва се Протокол за съобщаване за насилие (Приложение № 2), в който описва ситуацията.

4. Дете - наблюдател - уведомява класния ръководител устно, попълва се Протокол за съобщаване за тормоз и насилие (Приложение № 2), в който описва ситуацията.

5. Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз и насилие в класа. Всеки учител и служител, наблюдавал ситуация на насилие между деца, е длъжен да информира УКС .

IV. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците.

1. Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз и насилие, на която е станал свидетел и да уведоми незабавно директора на училището.

2. Всяка ситуация на тормоз и насилие трябва да бъде регистрирана и описана в единен регистър на училището . За целта е утвърден „Протокол " (Приложение №1). Той се предава на педагогическия съветник , който го съхранява.

3. Действия в случаи на инцидент, който поставя в риск или уврежда живота и/или здравето на ученик. (Приложение №3). Учителят или служителят действат в следната последователност:

- Извеждат пострадалото дете от опасната зона и оказват долекарска помощ;
- При непосредствена опасност за живота на пострадалото дете се обаждат на телефон 112;
- Уведомяват веднага училищното ръководство и УКС, които уведомяват класния ръководител, който от своя страна уведомява родителите/настойниците на детето;
- Описват ситуацията писмено в протокола за отговор на насилие.

4. Действия при установяване, че дете е жертва на насилие или е в риск от такова.

- Всеки служител на СУ ” Св.Климент Охридски „ гр.Аксаково , на когото стане известно, че дете в риск се нуждае от закрила, следва незабавно да уведоми класния ръководител, който от своя страна уведомява училищното ръководство и родителите/настойниците на детето;
- Учителят описва ситуацията писмено в протокола за отговор на насилие.
- След проверка на случая директорът свиква УКС, който подава сигнал до Отдел „Закрила на детето“.
- УКС изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности на екип от педагогически съветник, класен ръководител и родител изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности на екип от педагогически съветник, класен ръководител и родител.

5. Действия при установяване, че дете е упражнило тормоз и насилие.

- Учителят описва ситуацията писмено в Протокол № 1 за отговор на насилие;
- Ситуацията се регистрира в единния регистър;

- Детето, упражнило тормоз, описва ситуацията в Протокол № 2;
- За изясняване на случая от други деца-наблюдатели родителите им описват ситуацията в Протокол №2;
- Свиква се УКС; Класният ръководител уведомява и свиква среща с родителите;
- След разглеждане на случая УКС преценява и уведомява РУ „Полиция" и отдел „Закрила на детето";
- УКС изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности с цел намаляване на агресията у детето.

V. Мерки при кризисни ситуации

1. Комисията заседава най-малко един път в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана, както и резултати от дейността си.
2. При наличие на писмен сигнал, комисията се събира в рамките на 24 часа.
3. При възникване на кризисната ситуация веднага се уведомява Директора на училището. В рамките на един час се подава сигнал в РУО, Отдел "Закрила на детето" и в РУ „Полиция".

Съставил: УКС за справяне с тормоза и насилието в училище:

Председател – Галина Димитрова Колева – заместник-директор
учебна дейност

и членове:

- Мартин Митков Стойчев – ръководител направление „ИКТ”
- Деана Вълчева Митева – психолог
- Стилиян Иванов Илиев– ученик от XI клас
- Яна Димова Иванова – родител

ПРОТОКОЛ № .....

Име презиме и фамилия на ученика/учениците

.....
.....
.....

Клас ..... Класен ръководител.....

Дата:.....г. Място.....

Описание на ситуацията .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Предприети мерки

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Коментар:

.....
.....

Присъстващи лица:.....

.....
.....

ПРОТОКОЛ за съобщаване за насилие № ..... /.....

Аз ..... ,
родител на ..... , ученик/чка от .....клас
с класен ръководител .....

Определям детето си като:

- Дете, жертва на тормоз
- Дете, упражнило тормоз
- Дете-пряк наблюдател
- Дете, което помага и подкрепя тормоза
- Дете, знаещо информация за ситуацията

Дата....., час.....

Описание на ситуацията:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Коментар:

.....
.....
.....
.....

Подпис на родител: .....
/...../

Практически насоки за действията, които учители и ученици трябва да предприемат в случай на инцидент, на насилие и в други критични ситуации

Определения:

Дефиниция на инцидент: Инцидент е всяко травматично събитие за дете, вследствие на което е наличен риск от увреждане на неговото физическо и/или психическо здраве.

Видове насилие: физическо, психическо, сексуално.

Дете в риск, по смисъла на т. 11 от §1 на Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето е:

- а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
- б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
- в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- г) което страда от увреждания, както и от труднолечими заболявания, констатирани от специалист;
- д) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

Задължение за съдействие по чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето:

Това задължение има всеки, на когото стане известно, че дете се нуждае от закрила, като това лице е длъжно незабавно да уведоми дирекция "Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, т.е. достатъчно е алтернативното уведомяване и на една от тези институции. Това задължение има и всяко

лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

Съгласно разпоредбите на Закона за закрила на детето, при постъпване на сигнал в Държавната агенция за закрила на детето, че дете се нуждае от закрила, председателят ѝ го препраща незабавно в отдел "Закрила на детето" в дирекция "Социално подпомагане" по настоящ адрес на детето за извършване на социално проучване и предприемане на мерки за закрила.

Действия на образователната институция при инцидент или проява на насилие между ученици и върху ученици

1. Действия за **прекратяване на насилието** или травматичното събитие:

1.1. Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, се намесва незабавно, за да преустанови проявата на насилие или друго травматично събитие.

2. Приоритетна **грижа за здравето** на всички ученици, участници в инцидента или насилието.

2.1. Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, **сигнализира незабавно медицинското лице в училище**, за установяване нуждата от намеса на Бърза неотложна медицинска помощ. /Медицинското лице извършва преглед и сигнализира Бърза помощ, при нужда, след което описва състоянието, интервенцията и причината за нея в медицинския журнал/.

3. **Незабавно се сигнализира** за случилото се:

3.1. **директорът** на образователната институция и **класният ръководител**;

3.2. **родителите /настойниците, попечителите, други лица, при които детето е настанено като мярка за закрила на детето/ на учениците** – пострадали от насилие или инцидент и тези, които са упражнили такъв.

3.3. **Дирекция „Социално подпомагане“ /ДСП/**. Компетентна да предприеме мерки за закрила е тази дирекция, която е по настоящ адрес на детето, това е адресът, на който детето пребивава. В случай на по-голяма оперативност и спешност може да се сигнализира дирекция „Социално подпомагане“ по местонахождение на училището по телефон, факс, електронна

поща /данни за телефони, факс, електронна поща на дирекции „Социално подпомагане“ на територията на цялата страна са поместени на сайта на Агенцията за социално подпомагане /www.asp.government.bg/. До 24 часа от случилото се, сигналът се подава и писмено до ДСП.

3.4. При невъзможност за осъществяване на контакт с дирекция „Социално подпомагане“ сигналът за инцидента и предприетите действия или за проявата на насилие може да се подаде на **Националната телефонна линия за деца 116 111 към Държавната агенция за закрила на детето**, която е с национално покритие, денонощна и безплатна. Сигнал може да бъде подаден до Държавната агенция за закрила на детето и устно на телефон /центра/ 02/933 90 10, 02/933 90 11, факс 02/980 24 15, по електронна поща на e-mail: sacp.government.bg, в звеното за административно обслужване – приемна, на адрес: гр. София, ул. „Триадица“ № 2. Данни за териториалните поделения на Държавната агенция за закрила на детето, до които може да се подаде сигнал, са налични на официалната електронна страница www.sacp.government.bg.

3.5. Органите на МВР /инспектор Детска педагогическа стая, оперативен работник/

4. **При нужда от Кризисна интервенция:** В случай на травматично /кризисно/ събитие, настъпило за група ученици, вследствие на участие или присъствие на инцидента или упражнено насилие, водещо до риск от увреждане на физическото или психическо здраве, е възможно да се сезира Държавната агенция за закрила на детето, с искане за провеждане на кризисна интервенция. Данни за телефони, факс и електронен адрес на Агенцията са налични в сайта на ДАЗД /посочени и в т. 3.4/. Кризисна интервенция може да се осъществи и от Министерството на образованието и науката – от психолози от Националната мобилна група за психологическа подкрепа, както и от психолози, работещи в социални услуги на територията на населеното място, в което е ситуирано училището, с активното действие и съдействие на дирекция „Социално подпомагане“, в качеството ѝ на орган за закрила на детето на местно ниво.

5. **Регистрация на инцидента или проявата на насилие:** В тези случаи от страна на училищното ръководство се предприемат приоритетни и спешни мерки в грижа за здравето на ученика/учениците и сигнализиране на заинтересованите страни – родители, директор на училище, дирекция „Социално подпомагане“, след което случаят **се регистрира в Регистър, създаден във връзка с Механизма за противодействие на училищния тормоз**. Обособява се **досие**, в което се прилагат писмените обяснения на служителите, очевидци на случилото се,

опис на хронологично предприетите действия и постигнати резултати в опазване на физическото и психическо здраве на децата – участници в инцидента и/или проявата на насилие. В случай на насилие задължително се предприемат и действия по разработения алгоритъм към Механизма за противодействие на училищния тормоз.

6. Допълнителни действия в случай на упражнено насилие върху ученик от страна на служител в образователната институция – директорът на образователната институция предприема незабавни действия за проверка на фактите и обстоятелствата по случая, след което изготвя доклад за резултатите, който представя на вниманието на началника на съответното регионално управление на образованието и на органите на МВР.

7. Екипно обсъждане на случая, с оглед превенция на инциденти и прояви на насилие – задължително случаите на инциденти и тормоз се обсъждат на заседание на екипа, създадан във връзка с Механизма за противодействие на училищния тормоз във всяка образователна институция, с участието на социални работници от отдела за закрила на детето към дирекция „Социално подпомагане“, за анализ на случилото се и причините, които са го породили, както и планиране на мерки и действия, изпълнението на които ще доведат до трайно намаляване на случаите на насилие между деца, ученици и върху тях, и до снижаване на броя на инцидентите.

8. Привличане на външни специализирани доставчици на услуги за подкрепа на екипа за справяне със създалата се ситуация и минимизиране на рисковете, както и предотвратяване на ескалиране на напрежението. Информация за доставчиците на социални услуги може да бъде получена от официалната електронна страница на ДАЗД /секция „Лицензиране“ – подменю „Регистри“ – „Регистър на издадените лицензи“, или на посочения в т. 3.4. телефон за връзка, както и от отделите за закрила на детето, за наличните социални услуги на територията на всяка община.